

Michal PAVLÍK, Hospodářské povznesení bývalého okresu Kaplice, Diplomová práce FF JU, České Budějovice 2013, 86 s., včetně 12 příloh (tabulky, grafy, mapy).

Posudek vedoucího diplomové práce

Bc. Michal Pavlík se ve své diplomové práci *Hospodářské povznesení bývalého okresu Kaplice* zaměřil na problematiku vývoje hospodářského života na předem vymezeném regionu, který zahrnoval území bývalého jihočeského politického okresu Kaplice v první polovině 20. století. Autor se správně zaměřil na problematiku elektrizace, nyní se používá slovo elektrifikace, tohoto hospodářsky velmi zaostalého regionu. Ten byl v druhé polovině 19. století historicky utvořen ze tří soudních okresů, jejich sídly byla města Kaplice, Vyšší Brod a Nové Hrady.

Autor svou práci, celkem logicky, přitom přehledně rozčlenil do třinácti kapitol. V první části *Úvod* (s. 1-3) podal svou představu a přiblížil koncepci práce. V druhé části *Metodologie* (s.4-6) rámcově uvedl potřebnou charakteristiku pramenů a literatury a také zde nastínil problematiku řešených okruhů. Správně uvedl celý soubor důležitých otázek, na které hledal ve svém bádání potřebné odpovědi: „*Mezi nejdůležitější otázky položené v tomto výzkumu bychom mohli zařadit následující. Z jakého důvodu byla oblast po dlouhou dobu místem nejmenšího zájmu a to dokonce i z nejvyšších míst? Proč se oblast neustále potýkala s problémem depopulace regionu? Jaký průmysl se mohl uplatnit v oblasti nízké koncentrace surovin a jaké byly základní možnosti obživy místního obyvatelstva? Nejdůležitější otázkou je opět, jak a kým probíhala elektrifikace okresu? Jaký vliv na to mělo JČE a proč určitá část tohoto regionu byla propojena s touto sítí až kolem padesátých let?*“ (s. 6). Ve třetí části *Úvaha k zamyšlení* (s. 7-8) je položena otázka, zda můžeme či nemůžeme žít bez elektřiny, a co by se stalo, pokud by lidé ze dne na den o tuto sílu přišli! Ve čtvrté části *Člověk a energie* (s. 9-11) přibližuje proces rozšíření elektřiny. Pátá část *Charakteristika regionu* (s. 12-14) je plně zaměřena na města Kaplice, Vyšší Brod a Nové Hrady. V šesté části *Historicko-demografická analýza politického okresu Kaplice* (s. 15-27) je podána zpráva o vývoji obyvatelstva tohoto okresu v přesně vymezeném období let 1900-1950. V sedmé části *Dopravní infrastruktura politického okresu Kaplice* (s. 28-34) je zaměření na silnice, železnice, včetně elektrické dráhy Vyšší Brod, také řekám a voroplavbě. V osmé části *Počátky elektrifikace politického okresu Kaplice* (s. 35-52) je konkrétně přiblížen postupný proces výstavby elektráren, včetně těch menších. Část devátá *Problematika připojování na nové rozvodné sítě* (s. 53-54) ukazuje některé problémy spojené s výstavbou, spory s majiteli pozemků, cest atd. Desátá část *Elektrifikace v době ekonomické krize* (s. 55-56) ukazuje rušení celé řady projektů pro nedostatek financí. Dvanáctá část *Doba přináležitosti okresu k župě Horní Dunaj* (s. 57-59) ukazuje vliv nacistů a jimi řízené firmy Kraftwerke Oberdonau A. G. (OKA) v Linci na zabranou pohraniční oblast. Dvanáctá část *Situace po skončení války* (s. 60-61) přibližuje vytvoření Národní správy a její práci se zkonfiskovaným německým majetkem. Třináctá kapitola *Další hospodářské aktivity v okresu* (s. 62-66) je zaměřena na sklářství, zemědělství, dřevozpracující a papírní průmysl. *Závěr* (s. 67-68) přináší stručnou rekapitulaci autorova bádání.

Ve své diplomové práci využil Michal Pavlík velké množství dochovaných archivních pramenů, především z fondů Státního oblastního archivu Třeboň (fond NSJ), jeho pracoviště České Budějovice (fond Jihočeské elektrárny a fond JČE) a Státního okresního archivu Český

Krumlov (archiv města Český Krumlov a fond Okresní úřad Kaplice 1848-1938). Obdobně vytěžil zachovalá dobová odborná periodika, statistické příručky a jednotlivé zákony a normy věnované elektrifikaci. Na základě všech těchto pramenů správně analyzoval celkovou demografickou záležitost i proces elektrifikace zkoumaného regionu. Velmi obsáhlá je i použitá literatura, kterou si autor práce opravdu poctivě přečetl a prostudoval, což jsem poznal při rozhovorech k některým otázkám a problémům diplomové práce.

Autor si přitom velmi dobře uvědomuje celou řadu nejrůznějších omezení, které dochovaná pramenná základna přináší. Jedním z nich je nemožnost využít metod Oral history, zejména při rozhovorech s pamětníky, které již nesehnal a konfrontovat tak pracně získané poznatky u ještě žijících pamětníků zkoumaných událostí. Tím také padla možnost tzv. „zalidnit dějiny elektrifikace“ zkoumaného regionu. Právě proto autor pečlivě pracoval s prameny a s literaturou, aby tuto překážku úspěšně překonal. Ale i tento negativní poznatek je důležitým autorovým zjištěním a přínosem jeho badatelské práce.

Dalším a značně velkým negativem byla, bohužel, neexistence adekvátní a použití schopné fotodokumentace ve fondech archivu. Tato závada způsobila, že dochované fotografie nemohly být využity jako zcela samostatný a svébytný pramen pro zkoumaný region.

Autor některé získané informace zpracoval do přehledných tabulek a grafů, které umístil jak přímo v textu práce, tak i v příloze. V rámci mého požadavku tzv. zkrácení délky textu práce proto některé části textu, mapy, přílohy atd. vypustil, což svým způsobem zase ovlivnilo a možná i trochu zkreslilo přínos jeho poctivé badatelské práce. Autor v některých částech textu práce zůstal u jisté popisnosti. Také ne vždy velmi zdařile zvolil některé formulační zkrácení svého textu. Práce je celkově velmi dobře rozčleněna, úvodní teoretická část správně rekapituluje politický, hospodářský a sociální vývoj daného období, a to jak v českých zemích, tak i ve zkoumaném regionu. Autor si celkem správně povšiml mnoha faktorů, které ovlivnily zejména poválečnou situaci.

Celkový pěkný dojem práce zbytečně kazí nesprávné číslování stran textu, neopravené překlepy u některých jmen a některé drobné výpadky u poznámek pod čarou (chybějící čárky a tečky). Veškerý potřebný vědecký aparát diplomové práce je celkem na požadované úrovni.

Můj dotaz je následující: *Jaký mohl být, podle Vašich stávajících znalostí, dovedností, představ, možností a trendů, možný rozvoj okresu Kaplice v 50. letech 20. století a zda v rozmezí 60.-90. let minulého století, po jeho rozdělení do dvou velkých okresů, kde se jeho území ocitlo spíše na jejich okrajích, mu to spíše nebylo na škodu?*

Diplomovou práci pana Bc. Michala Pavlíka proto doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích 9. srpna 2013

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.